Langedijker Verleden

Dorpsstraat 861
1724 NP Oudkarspel
https://www.langedijkerverleden.nl

Nieuwsbrief

April 2019
Nummer 15

1. Rabobank Clubkas Campagne 2019

De Rabobank Alkmaar doet mee met de Clubkas Campagne 2019. In deze Campagne kunnen leden van de Rabobank hun stem uitbrengen op hun favoriete club. Elk lid mag vijf stemmen uitbrengen (max. 2 per club). Alleen leden ontvangen aan het begin van de stemperiode via de post een stembiljet met meer informatie. De stemperiode is van 23 april t/m 14 mei 2019. Het Regthuis doet tezamen met Het Behouden Huis Oudkarspel mee aan deze actie onder de naam van Het Behouden Huis. Wij hopen natuurlijk dat we veel stemmen krijgen. Hoe meer stemmen, hoe groter de bijdrage van de Rabobank.

kunnen we ook op uw stem aan Het Behouden Huis rekenen ?

2. Bezoeken Regthuis en boeken

Elke zondag weer ontvangen we in Het Regthuis een mooi aantal bezoekers. Dat is natuurlijk leuk voor ons, en het laat zien dat er altijd nog belangstelling is voor het fraai gerestaureerde Regthuis, de expositie “Bruggen en Paden” en de diverse films uit vroegere tijden. De expositie blijft nog tot eind oktober. Voor mensen met interesse liggen er boeken over de geschiedenis van Langedijk e.o. te koop. De meeste boeken kunt u voor een zacht prijsje aanschaffen. Zie ook punt 5. Schenkingen van Stichting COOG.

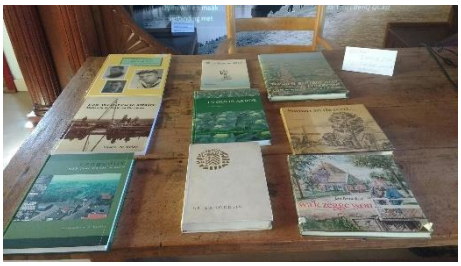

3. Donateursavond 2019

De donateursavond staat voor 2019 gepland op 1 november in Café De Heerlijkheid (voorheen Celavie). Noteer de dag in uw agenda of zet ‘m op de kalender. Althans, deze dag is speciaal voor de donateurs. Dus vergeet niet uw donateursbijdrage over te maken. Deze bedraagt € 12,50. Als u nog geen donateur bent, meld u snel aan op het internet via https://langedijkerverleden.nl/donateur-worden of wip op zondag even langs in Het Regthuis.

4. **Nieuwe expositie over de ruilverkaveling**

De nieuwe expositie wordt na de zomervakantie ingericht. De expositie beschrijft de ruilverkaveling van het Geestmerambacht in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw. De laatste grote ruilverkaveling in Nederland, waarin het hele gebied tussen Warmenhuizen en Sint-Pancras veranderde van vaarpolder in rijpolder. Vele tuinders moesten noodgedwongen hun land inleveren en elders hun brood zoeken. Langedijk met zijn vele vaarroutes ging op de schop, sloten werden gedempt, akkerschuiten gedumpt, bruggen gesloopt, en de riolering werd aangelegd. Daarmee verdwenen ook de voor Langedijk zo kenmerkende pleetjes boven de gracht. Stichting Langedijker Verleden wil dit laten zien met veel en fraai fotomateriaal en bewaard gebleven films, kaarten en documentatie. Het belooft opnieuw een boeiende expositie te worden.

5. Schenkingen van Stichting COOG (Coördinatie Onderzoek Oud-Geestmerambacht)

Gerard Boekel (links) van COOG overhandigt de boeken aan Arie Kaan (rechts)

Stichting COOG, die als doel had het beschrijven van de kadastrale geschiedenis van het Geestmerambacht, is gestopt. Ze heeft in haar bestaan 7 prachtig gedrukte boeken met kaarten en harde kaft uitgebracht, één voor elk dorp in het Geestmerambacht. De laatste over Zuid-Scharwoude verscheen in 2016. Daarmee had Stichting COOG haar doel bereikt, haar taak volbracht. Onlangs heeft het bestuur van de Stichting besloten om de Stichting op te heffen en de resterende gelden in kas te verdelen over de historische stichtingen, verenigingen binnen het gebied van het vroegere Geestmerambacht. Behalve deze schenkingen heeft Stichting Langedijker Verleden ook een aantal van de COOG-boeken van Noord-Scharwoude en Zuid-Scharwoude ontvangen. Deze zijn voor € 15,00 te koop in Het Regthuis. Wacht niet te lang, want zo groot is de voorraad niet.

6. Andere schenkingen

Ook nu weer ontvingen we enkele verrassende schenkingen zoals een papegaai voor in de bedstee en een oud glazen drinkrietje. Rob Duivens uit Broek op Langedijk bracht een verzameling posters en artikelen uit de jaren '70 over de strijd voor het behoud van het Oosterdelgebied. Ook kwam de fam. de Groot namens de fam. Leek een houten zaadschop brengen. Deze werd bij zaadleveranciers gebruikt om zaden te mengen. Kees Blauw schonk twee formulieren, 1 uit 1928 en 1 uit 1930 van de Brandwaarborg. Dirk Barten kwam met een aanvulling op zijn boek en een formulier uit 1945 van de Oranje-jeugdavond. Van Martin Wagenaar gekregen we papieren over de politieke historie van Langedijk. Erg blij zijn we ook met het scannen van de dia’s van Nico Rootjes en Gerard Langedijk en de albums met de foto ansichtkaarten van Emmy Koger. We danken alle schenkers voor hun bijdrages.

7. Diezek of Diessek

Stichting Langedijker Verleden heeft een hele verzameling West-Friese kledingstukken. Pakken, rokken, hoeden, petten, (brandweer-)jassen, teveel om op te noemen. Ons nieuwe bestuurslid Monique van Hout kreeg onlangs een Diezek in handen. Geen alledaags kledingstuk en weinig mensen, die nog weten hoe dit er uit ziet en waar het voor dient. Onderstaand komt uit het boek “Aangekleed gaat uit” Streekkleding en cultuur in Noord-Holland:

Op de tussenrok (de bovenste onderrok) werd de vrouwenzak (diessek of dijzak) gedragen. Het was een zak voor kleine benodigdheden zoals zakdoek of een vingerhoed. Ook de kastanje tegen de reumatiek verdween erin. Aan de zak zaten linnen strikbandjes om de zak om de middel te bevestigen. Via de bovenrok kon je de zak bereiken. Door een met kloskoord afgewerkte split. De diessek werd meestal gemaakt van stof (marseille, keperkatoen, gestreept katoen, zwart satijn of wol) wat men nog had. Tussen 1825-1850 was de zak redelijk groot 22 bij 40 centimeter. In latere perioden werd de diessek kleiner.

8. Loodgieter Pieter van der Pol in Zuid Scharwoude

Agnes en Piet Veldman uit Noord-Scharwoude werden eerder dit jaar verrast met een foto en een “Negen eeuwen Langedijk” fotoboek van Jansje Kooij – van der Pol. Ene Postma uit Harlingen had ze gekregen uit de inboedel van de oma van zijn vrouw. Vanuit de gedachte dat ze “er in Langedijk” wel wat aan hebben, is hij naar Langedijk gereden en ging op zoek naar een huis, dat lijkt op het huis op de foto. Zo kwam hij uit bij het huis aan de noordkant van Piet Veldman. Omdat de bewoners niet thuis waren, belde hij bij Piet & Agnes aan. Die namen vervolgens contact op met Stichting Langedijker Verleden. Met enig speurwerk in de archieven werd al snel duidelijk dat het huis van P van de Pol niet in Noord- maar in Zuid-Scharwoude moet hebben gestaan, en wel aan het zuideinde. De gelijkenis met het huis van Janie & Dirk Droog was treffend. Janie en broer Piet wisten nog dat er een weduwe van der Pol had gewoond in hun huis. Raadsel opgelost. De rest leest u in de bijdrage uit de nieuwsbrief van de AOL.

9. Lezingen

Op **woensdag 17 april** organiseert het 4 mei comité Langedijk de jaarlijkse verzetslezing. Historicus, schrijver en redacteur Peter Bak uit Sint Pancras zal een voordracht houden over het wel en wee van een tuindersdorp in oorlogstijd. Met name het zuidelijke deel van de Langedijk wordt dit jaar belicht. Peter zal stil staan bij het bloedbad op zwarte zondag toen twintig Todeskandidaten zijn gefusilleerd nabij de spoorlijn en analyseren wat de opstand van Georgische soldaten op Texel daarmee te maken had. Maar ook zal hij de individuele acties beschrijven van een lokale boekbinder, een elektricien en een predikant uit het dorp en ingaan op de hulp aan onderduikers en het georganiseerde verzet. De lezing vindt plaats in

het restaurant van museum Broekerveiling en begint om 20.00. Vanaf half 8 staat de koffie klaar. Entreeprijs inclusief koffie/thee is 3 euro.

Op **woensdag 1 Mei** geeft Arie Kaan een presentatie over Broek op Langedijk tijdens de oorlogsperiode van mei 1940 tot mei 1945. Arie vertelt over hoe Broek er destijds uitzag wat betreft de bevolkingssamenstelling en hoe de leefomstandigheden toen waren. Daarbij wordt uniek fotomateriaal gepresenteerd. Ook komt de door het verzet aangestoken brand van het Bollengebouw aan bod en de rol van Broek op Langedijk tijdens de diverse stakingen. Verder wordt er verteld over de evacués in mei 1940 en hoe het dorp na de oorlog de draad weer probeert op te pakken.
Entree € 3,50 inclusief koffie/thee met wat lekkers.

10. 'Uit de oude doos' in nieuwsbrief AOL, door Hans de Graaf

Loodgieter en gasfitter Pieter van der Pol uit Zuid-Scharwoude

Op deze prachtige foto die rond 1913 genomen is zien we een trotse Pieter van der Pol poseren bij zijn winkel en werkplaats gevestigd op het adres Wijk A nummer 6 in Zuid-Scharwoude (thans Dorpsstraat 246). Zelf staat Pieter, die afkomstig was uit Delfzijl samen met zijn knecht achter de werkbank waarop met een groot wringijzer schroefdraad op een gaspijp wordt gesneden. In december 1909 was de gasfabriek in Noord-Scharwoude in gebruik genomen en was er voor loodgieters en gasfitters meer dan voldoende werk om woningen van een gasinstallatie te voorzien. Gas werd in die tijd ook voor verlichtingsdoeleinden gebruikt al werd de concurrentie van elektrische verlichting steeds groter. Je kon bij Pieter van der Pol voor veel zaken terecht, getuige het sierlijke bord aan de dakgoot. In de etalage zien

we diverse gaslampen, gaskomforen, pannen en ketels maar ook bascules met een bijbehorend blok gewichten. Omdat een foto in die tijd nog iets bijzonders was ging zijn hele gezin meteen ook op de foto. In de deur staat zijn vrouw Sierkje Oudhuis, die in Zuid-Scharwoude is geboren met de jongste dochter Johanna Jacoba Hendrika (1911) en de oudste dochter Caroline (1900). In het gras zitten Jansje (1901), Jeltje Grietje (1907) en Sierkje (1904). Helaas werd Pieter niet oud, hij stierf op 20 oktober 1915 op 47 jarige leeftijd. Hiermee kwam een einde aan het loodgietersbedrijf de gouden tijden die volgden bij de aanleg van de waterleiding in 1922 maakte hij helaas niet meer mee. Omdat er in die tijd geen sociale voorzieningen waren, zoals een weduwenpensioen, moest zijn vrouw Sierkje de kost voor haar gezin zien te verdienen. Ze begon in het pand een winkel in wol een naaigerei. Het pand, nu al jaren in gebruik als woning staat er nog steeds en is in later jaren van een nieuwe gevel voorzien zodat de winkelgeschiedenis er niet meer van valt af te lezen.

Slagerij Piet IJff Oudkarspel

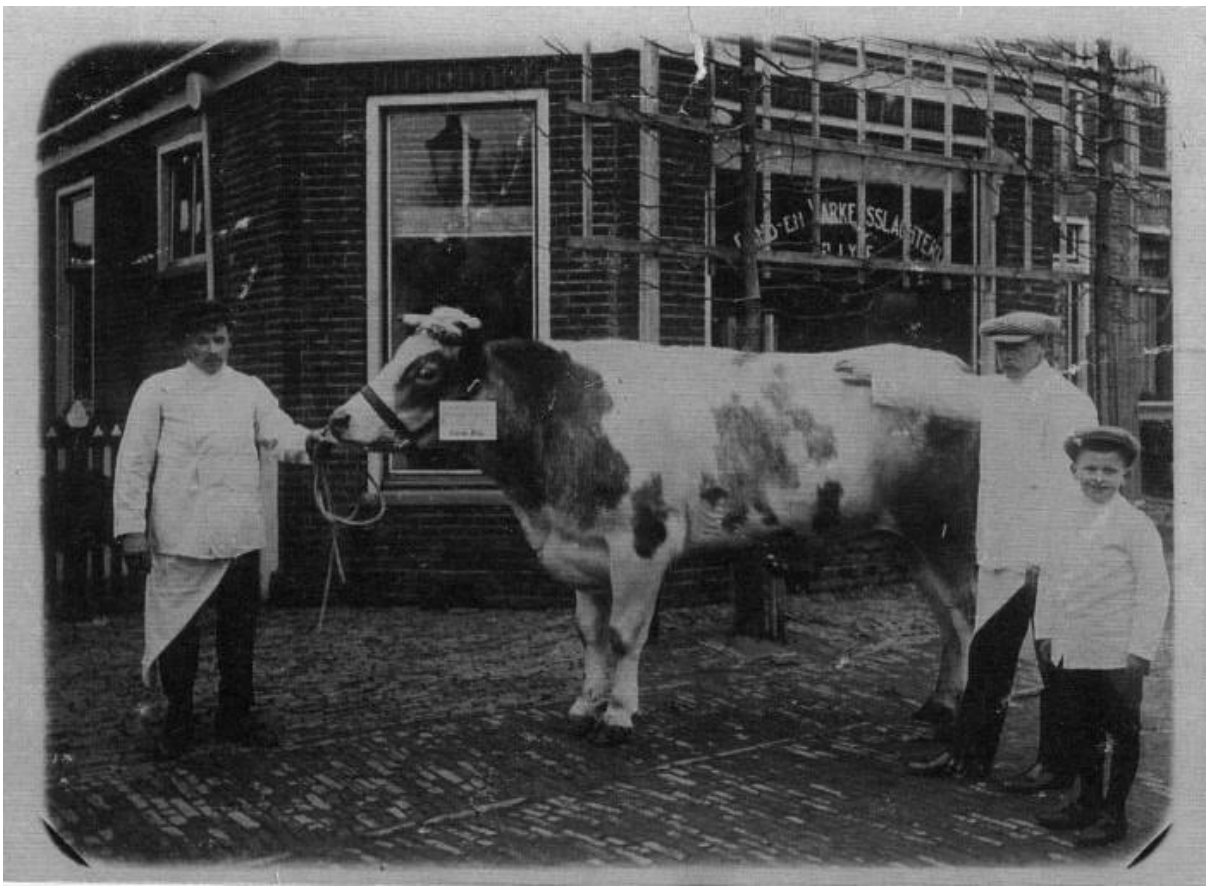

In 1920 was Piet IJff een van de vele slagers in Langedijk, Hij had zijn slagerij op het noordeinde van Oudkarspel in het pand, nu Dorpsstraat 912. Hier poseert slager IJff rechts op de foto met naast hem zijn zoontje Cor, trots bij een aangekochte stier die de slagersknecht mag vasthouden. In die tijd was het gebruikelijk dat het te slachten vee aan het dorp werd getoond om vooral te laten zien dat de slager uitsluitend eerste klas en gezond vee slachtte. Daarna werd de stier in de eigen slachtplaats geslacht en lag het vlees meteen vers in de slagerswinkel. In dit pand was trouwens nog tot 2001 een slagerij gevestigd, Ton Vredevoort was de laatste. Dat er vroeger zoveel slagers waren, net als bakkers, kruideniers en dergelijke had vooral als reden dat iedereen naar een slager ging van het eigen geloof. Als Katholiek was je geen klant bij een Hervormde slager en andersom ook niet. Van de tientallen slagerijen in

de Langedijker dorpen zijn er nu nog maar twee over. De opkomst van de supermarkten en een veranderend koopgedrag zijn daar de grootste oorzaken van.

11. Grafstenen

1000 grafstenen verwijderd

Arie Bergwerff
a.bergwerff@hollandmediacombinatie.nl

Langedijk * Het college van Langedijk wil 60.000 euro uittrekken voor het verwijderen van circa duizend grafstenen en -zerken. Het gaat om - formeel - grafmonumenten van particuliere graven, waarvoor geen rechten meer worden betaald.
Het college besloot in september 2017 om de opgezegde particuliere graven op de algemene begraafplaatsen beschikbaar te stellen voor hergebruik. Om de rustieke sfeer op de begraafplaatsen te behouden, is bij het besluit in 2017 geen keuze gemaakt om de grafstenen en -zerken actief te verwijderen, maar pas weg te nemen als daar een reden voor is. De gemeente voert nu drie argumenten aan. De rechten op de graven zijn opgezegd en verlopen en rechthebbenden hebben geen gebruik gemaakt van de aanbieding van de gemeente om de rechten op de graven te verlengen.

Langedijk wil minder grafstenen en -zerken. FOTO HOLLAND MEDIA COMBINATIE

Daarnaast is het naar nabestaanden die wel grafrechten betalen toe niet terecht dat niet betalende nabestaanden hetzelfde gebruik van de graven kunnen maken. Derde argument is dat op de begraafplaatsen straks duidelijk te zien is welke ruimte nog beschikbaar is om te begraven.
Het college plaatst wel twee kanttekeningen. De rustieke begraafplaatssfeer kan verminderen en er wordt een stukje zichtbare historie van de dorpen weggenomen. Niet uitgesloten wordt dat over graven met een zeer waardevolle betekenis voor Langedijk nog nader gediscussieerd kan worden.
Het college wil het besluit publiceren in Langedijk Informeert. Ook worden de historische verenigingen op de hoogte gebracht. Op de begraafplaats in Sint Pancras is hier al over gecommuniceerd en kunnen de stenen verwijderd worden. De nabestaanden en belanghebbenden op de begraafplaatsen in Oudkarspel, Noord- en Zuid-Scharwoude worden nog op de hoogte gebracht. Dat gebeurt via Langedijk Informeert, door een bord bij de entree en door een klein bordje bij de betreffende graven. Belanghebbenden hebben vervolgens een jaar lang de mogelijkheid om te reageren naar de gemeente toe.

De gemeente wil 1000 grafstenen en –zerken verwijderen van de openbare begraafplaatsen in alle dorpen van Langedijk. Het gaat om particuliere graven, waarvoor niet meer wordt betaald. Enkele graven worden bewaard omdat ze een zeer waardevolle betekenis hebben voor Langedijk. Stichting Langedijker Verleden is in overleg met de gemeente om criteria hiervoor op te stellen. De volgende stap is dat deze graven er toonbaar en verzorgd bij blijven staan. Per begraafplaats gaat het om nog nader te bepalen maar klein aantal graven. We willen hiervoor graag een groepje vrijwilligers samenstellen. Wie hiervoor interesse heeft en het leuk vindt om oude grafstenen met een bijzondere achtergrond te verzorgen, wordt verzocht zich aan te melden bij Dick Zuiderbaan, e-mail info@langedijkerverleden.nl tel 0226-313722.

12. Schoon Regthuis

Bezoekers houden van een schoon en netjes Regthuis. En net als thuis moet dus ook het Regthuis wekelijks even afgestoft worden. Wie wil ons helpen om dit met een leuk klein groepje mensen te doen? Het hoeft niet veel tijd te kosten en na afloop even gezellig koffie drinken. Bijvoorbeeld een uurtje op de maandag- of dinsdagochtend. Stuur een e-mailtje of bel naar Dick Zuiderbaan (info@langedijkerverleden.nl tel 0226-313722).